

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Факультет № 6

Кафедра кримінального процесу, криміналістики та експертології

ТЕКСТ ЛЕКЦІЇ

з навчальної дисципліни «Криміналістика»
обов'язкових компонент освітньої програми першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти 081 Право (правозастосування)

за темою: МЕТОДИКА РОЗСЛІДУВАННЯ КРАДІЖОК

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол № 7 від 30.08.2023 р.

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол № 7 від 25.08.2023 р.

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол № 7 від 29.08.2023 р.

Розглянуто на засіданні кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету Протокол № 6 від 21.08.2023 року № 7

Розробник:

Доцент кафедри кримінального процесу, криміналістики та експертології факультету № 6 кандидат юридичних наук, доцент Заяць Д.Д.

Рецензенти:

Голова Київського районного суду м. Харкова, доктор юридичних наук, доцент Шаренко С.Л.

Професор кафедри криміналістики, судової експертології та домедичної підготовки факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор Степанюк Р.Л.

План лекції

1. Криміналістична характеристика крадіжок.
2. Загальні положення розслідування крадіжок.
3. Особливості розслідування крадіжок в умовах типових ситуацій
4. Особливості проведення окремих слідчих дій

Рекомендована література:

Основна:

Криміналістика : підручник : у 2 т. Т. 1 / [А. Ф. Волобуєв, М. В. Даньшин, А. В. Іщенко та ін.] ; за заг. ред. А. Ф. Волобуєва, Р. Л. Степанюка, В. О. Маляррової ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2018. – 384 с. – ISBN 978-966-610-231-0 (Т. 1) :
http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6440/Kryminalistyka_Pidruchnyk_Tom%201_Kharkiv_2018.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Текст лекції

1. Криміналістична характеристика крадіжок.

Відповідно до ст. 185 КК, крадіжка — таємне викрадання чужого майна.

Крадіжки є найбільш поширеними та небезпечними злочинами, що посягають на державне, колективне та особисте майно громадян. У криміналістиці питанням їх виявлення та розслідування приділено чимало уваги. Ще у перших літературних джерелах щодо боротьби зі злочинами значну увагу приділяли саме крадіжкам.

Водночас, слід зазначити, що поняттям «крадіжка» охоплюється значне коло злочинів, що відрізняються один від одного безпосереднім предметом зазіхання, обстановкою (місцем, часом) і способом їхнього вчинення, наслідками (слідами) їхнього застосування та ін.

У криміналістиці в залежності від механізму виділяють такі *види крадіжок*: 1) із закритих приміщень (квартир, будинків, магазинів, складів і т.п.); 2) з відкритих сховищ; 3) на транспорті; 4) крадіжки особистого майна безпосередньо у громадян («кишенькові» крадіжки); 5) крадіжки тварин; 6) крадіжки газового конденсату та нафтопродуктів із магістральних трубопроводів.

Зазначені злочини часто носять груповий або навіть організований характер. Відповідно до виду крадіжки виділяють елементи криміналістичної характеристики. Розглянемо основні з них.

1) спосіб вчинення злочину;

З огляду на специфічний характер дій злодія з вилучення майна, все розмаїття способів проникнення до приміщень можна поділити на чотири

групи.

***Першу групу** складають дії злочинця щодо таємного проникнення в житло, що супроводжуються зломом перепони, у тому числі шляхом:*

- руйнації полотна вхідних дверей і замикаючих пристроїв поштовхом плеча або ноги, зняття дверей з навісних петель; віджимання ригеля врізаного чи накладного замку та інших замикаючих пристроїв; висвердлювання пружинного механізму циліндрового замку; руйнування короба навісного замку, виривання, перепилювання або перекусу його дужки; виведення з ладу (розчинення) механізму замку за допомогою концентрованої суміші азотної, сірчаної та соляної кислот (так званої «царської горілки») або інших сильних окислювачів;

- виставляння, вирізування або видавлювання шибок, зламу стулок віконної рами, квартирки або двері на лоджіях і балконах;

- руйнування конструктивних елементів будівлі: стелі, стіни або підлоги, розбору пічної кладки та інших перешкод.

***Другу групу** утворює низка способів таємного проникнення у приміщення шляхом:*

- підбору ключа до замку вхідних дверей або його відімкнення за допомогою «відмичок» чи універсального пристрою «фліпера»;

- використання клейкої речовини для виведення з ладу механізму замка;

- використання, напередодні викраденого у жертви, одного з наявних комплектів ключів від вхідних дверей;

- використання ключа від вхідних дверей, «захованого» жертвою в обумовленому для членів сім'ї місці (під дверним килимком, в отворі електрощитка, в поштовому ящику тощо), тобто в легко доступному для сторонніх осіб місці;

- вільного проходу через залишені жертвою на деякий час відкритими вхідні двері, лоджії, балкони, вікна або віконні квартирки;

- влізання через шахти сміттєпроводу, сантехнічні та вентиляційні канали.

***До третьої групи** належать способи крадіжок, в процесі яких проникнення злочинця в житло здійснюється не таємно, а на виду і навіть з відома жертви, а саме:*

- під завчасно вигаданим приводом (під виглядом фахівця з перевірки електричних або газових лічильників, сантехніка чи іншого представника підприємств побутового обслуговування населення тощо);

- шляхом використання довірчих стосунків (вчиняє співмешканець, квартирант, репетитор, запрошений малознайомий гість, повія тощо).

Застосування способів крадіжки, побудованих на використанні довіри жертви, припускає використання як джерел доказів переважно ідеальних слідів, які знаходить свій відбиток у пам'яті потерпілих і свідків-очевидців злочину. Проте, на місці події можуть бути і матеріальні сліди (сліди рук, ніг, слина, недопалки, загублені чи забуті крадієм речі та ін.), але вони вказують тільки на факт перебування у приміщенні, до якого запідозрена особа мала

«легальний» доступ.

Четверту групу способів учинення крадіжок з квартир складають дії злочинця, не пов'язані з типовим (вищеописаним) проникненням в житло, а саме:

- за допомогою так званих «вудок» або «гачків», в якості яких зазвичай використовується шматок міцного мотузка або палиця з гачком (витягуються речі через кватирку вікна навіть за наявності на ньому захисних металевих ґрат);
- з незаскслених лоджій і балконів, на яких довірливі жертви вивішують (виставляють) і залишають без нагляду одяг, апаратуру та інші цінні речі.

2) місце і обстановка злочину;

З огляду на це вирізняють:

- крадіжки матеріальних цінностей зі службових приміщень і спеціальних сховищ підприємств, організацій або установ (банків, музеїв, магазинів, складів, залізничних вагонів і т. ін.);
- крадіжки грошових коштів із особистих рахунків громадян у державних і комерційних банках;
- крадіжки особистого майна громадян із службових кабінетів, гардеробів і роздягалень державних підприємств, організацій чи установ, з приватних офісів, приватизованих магазинів, кафе, кіосків, лотків;
- крадіжки із квартир (приватних будинків, дач, кімнат у гуртожитку чи готелі та прирівняних до них житлових приміщень) і нежилых споруд громадян (сараїв, погребів, індивідуальних гаражів та ін. підсобних приміщень);
- крадіжки автотранспортних засобів, запасних частин, інструментів і речей власника автомобіля, що знаходяться в салоні чи багажнику;
- крадіжки ручної поклажі у пасажирів, зокрема з автоматичних камер схову багажу на об'єктах залізничного, водяного та повітряного транспорту;
- кишенькові крадіжки, у тому числі оббирання сп'янілих;
- крадіжки продуктів землеробства з присадибних і заміських земельних ділянок громадян;
- крадіжки цінностей із місць поховання мертвих (цвинтарів) та ін.

3) час вчинення злочину;

Таємний характер крадіжок зумовлює вибір відповідного часу їх вчинення. Наприклад, дев'ять з десяти квартирних крадіжок вчиняються з 9-ї до 17-ї години у робочі дні тижня, більше половини — влітку; крадіжки з крамниць, комор — у вечірні та нічні часи, у святкові або вихідні дні; значна кількість кишенькових крадіжок вчиняються у вранішні та вечірні години, години «пік», коли виникає сприятлива для цього ситуація у міському транспорті, крамницях, на ринках та в інших багатолюдних місцях.

4) знаряддя і засоби вчинення злочину;

До них належать або спеціально виготовлені злочинські інструменти («фомка», «гусяча лапа», «балерина», «слон», «пластир», «відмички», «вудочки», «крючки» та ін.), або інструменти і знаряддя, призначені для господарсько-побутових потреб (лом, сокира, цвяходер, монтіровка, стамеска, пила, дріль, склоріз, клей, герметик тощо). За допомогою таких інструментів здійснюються віджимання або згинання ригеля врізаного чи накладного замка та інших засувних пристроїв, виведення з ладу (розчинення) механізму замка концентрованою сумішшю азотної і соляної кислоти (так званої «царської горілки»), висвердлювання пружинного механізму врізаного циліндричного замка, зруйнування короба навісного замка, виривання, перепилювання або перекушування його дужки, зруйнування конструктивних елементів будівель (у тому числі стелі, стіни, підлоги), виставлення, вирізання або видавлювання віконних стекол, зламування стулок віконної рами, квартирки чи дверей на лоджіях або балконах (злочинці проникають на лоджії чи балкони, спускаючись по канату з даху будинку, або перелазять із сусідніх балконів).

5) предмет злочинного посягання;

Так, під час квартирних крадіжок, як правило, викрадаються гроші (в тому числі іноземна валюта), коштовності, антикваріат, предмети релігійного культу, імпортна відео-, аудіо-, теле- і радіоапаратура, персональні комп'ютери, одяг, взуття та інші предмети господарсько-побутового призначення, у тому числі й продукти харчування. Предметом кишенькових крадіжок є гроші, а також коштовності, відеокамери, фотоапарати, смартфони, плеєри, планшети, що викрадають із сумок, портфелів тощо.

Предметом крадіжок можуть бути автомобілі, мотоцикли, мопеди як засіб пересування або як комплекти різних агрегатів і деталей, які можна розібрати (мотор, шасі, колеса, магнітофон та ін.). У сфері комунального господарства предметами крадіжок є електролічильники, колективні телевізійні антени, агрегати ліфтів тощо. Щорічно збільшується кількість крадіжок вогнепальної зброї та вибухових речовин з військових частин, складів та інших сховищ.

6) особистість потерпілого (жертви);

Взаємозв'язок «злочинець — потерпілий» часто посідає ключове місце у виявленні різноманітних обставин. У криміналістичній характеристиці крадіжок головним чином акумулюється інформація про потерпілого та його поведінку, що дозволяє дійти висновків про специфіку його взаємовідносин зі злочинцем, спосіб виникнення цього зв'язку. Так, важливого значення набувають відомості щодо потерпілого, якими міг скористатися злочинець під час підготовки і вчинення квартирної крадіжки (майнове становище, місця схову грошей чи коштовностей, тривала відсутність тощо). При цьому особливо виділяються дані про віктимну поведінку потерпілого (безтурботне

ставлення до охорони свого житла від злочинних посягань, нерозбірливість і довірливість до незнайомих людей, демонстрування забезпеченого побуту, систематичне публікування об'яв про купівлю-продаж дорогих предметів чи коштовних речей, звичка мати при собі значні суми грошей тощо).

7) особа злочинця;

У криміналістичній характеристиці крадіжок особливе місце посідають відомості про особу злочинця. Злочинців, які вчиняють крадіжки, можна умовно поділити на дві групи:

1) професіональні злодії, для яких крадіжки є основним джерелом існування. Як правило, такі особи раніше були судимі за аналогічні злочини і в цьому сенсі злочинна діяльність — одна з найбільш сталих і «рецидивонебезпечних». Вони ж очолюють злочинні формування і мають певну спеціалізацію («карманники», «техніки» проникають у приміщення, використовуючи «відмички» або підбираючи ключі, «слюсарі» і «шніфери» — шляхом злому дверей і засувних пристроїв; «склярі» — виставляючи або видавлюючи віконні стекла та ін.);

2) особи, які вчинили крадіжку через якісь конкретні обставини, що склалися (залишені без догляду особисті речі громадян або без належної охорони матеріальні цінності, незамкнені двері квартири чи автомашини тощо). Ці особи викрадають предмети, що перебувають на виду (в основному невелику кількість), і намагаються швидко залишити місце крадіжки.

8) типові сліди злочину.

1. *Трасологічні* - сліди рук на предметах обстановки і на знаряддях крадіжок; сліди взуття на місці події; сліди зубів на недопалках; сліди транспортних засобів біля місць крадіжок; сліди рублячих і ріжучих знарядь на дверях, вікнах приміщень.

2. *Біологічні* - кров на місцях порізів; слина на недопалках сигарет або цигарок, викурених злочинцями (вони можуть знаходитися як на місці крадіжки, так і в місцях спостереження за жертвою та ін.);

3. *Запахові* - в пробах повітря з місць злочину; на місцях крадіжки які контактували з одягом, руками, тілом злочинця.

4. *Інші криміналістичні* - сліди-накладення мікрочастинок у вигляді волокон, що відрізняються від волокон у складі тканини одягу потерпілих і мають однакове походження з мікрочастинками, виявленими за місцем крадіжки.

2. Загальні положення розслідування крадіжок.

Початковий етап розслідування.

Вихідні дані про злочини проти власності надходять із різних джерел:

- а) заяв потерпілих;
- б) заяв громадян про злочинні дії конкретних осіб;
- в) затримання з речовими доказами;
- г) інші джерела.

Для відкриття кримінального провадження необхідно, щоб в первинних матеріалах містились дані про характер і обставини події, а також про настання певних наслідків.

Для початкового етапу розслідування крадіжок характерні також певні *типові слідчі версії*. Так, при розслідуванні крадіжок чужого майна, вчинених шляхом проникнення у приміщення, висувуються такі версії:

- 1) крадіжку вчинила стороння особа;
- 2) крадіжку вчинила стороння особа за участю або при сприянні працівника об'єкта, який не є (у цьому випадку) матеріально відповідальною особою;
- 3) крадіжку вчинив працівник даного об'єкта, який не є (у цьому випадку) матеріально відповідальною особою, або особа, яка охороняла даний об'єкт;
- 4) крадіжку вчинила стороння особа, але факт крадіжки був використаний матеріально відповідальною особою для приховання недостачі або присвоєння інших цінностей, що є у її розпорядженні;
- 5) крадіжку вчинила стороння особа при сприянні матеріально відповідальної особи, яка намагається приховати недостачу;
- 6) крадіжку зі зломом інсценувала матеріально відповідальна особа метою приховання недостачі або ухилення від сплати податків (нібито викрадене майно списується на збитки і тим самим знижується реальний прибуток, який підлягає оподаткуванню)

3. Особливості розслідування крадіжок в умовах типових ситуацій

Після відкриття кримінального провадження процес подальшого розслідування крадіжки будується залежно від обсягу інформації, яка наявна у розпорядженні слідчого про подію крадіжки й особу злочинця, тому можемо виділити кілька типових ситуацій, які визначають основні напрями діяльності слідчого та оперативних співробітників у конкретному провадженні про таку крадіжку.

***Перша типова ситуація** виникає за наявності інформації про крадіжку та особу, яка її вчинила, ця особа затримана на місці злочину, або незабаром після його вчинення, наприклад, при втечі з місця події, при реалізації краденого, а також тоді, коли потерпілий або свідки знають злочинця.*

Вихідні відомості про крадіжку в даній ситуації, як правило, не викликають сумнівів у наявності злочинної події й дозволяють слідчому прийняти обґрунтоване рішення, тому його діяльність спрямована в основному на збирання й процесуальне закріплення наявних доказів про причетність особи до вчинення крадіжки, тобто встановлення конкретних обставин події, їх перевірка, оцінка й використання з метою одержання нових відомостей.

Одним із способів одержання достовірної інформації є висування й перевірка слідчих версій, коло й зміст яких, обумовлюються конкретною

ситуацією провадження. Тут версії можуть висуватися з урахуванням обсягу інформації про обставини вчиненої крадіжки.

В залежності від типових ситуацій, які виникають в процесі розслідування, проводяться найбільш раціональні й ефективні комплекси слідчих і оперативно-розшукових заходів.

При виникненні першої ситуації це:

- 1) затримання особи та повідомлення їй підозри;
- 2) її особистий обшук, виїмка (вилучення) викрадених цінностей, їх огляд і приєднання до справи в якості речових доказів;
- 3) допит підозрюваного з метою з'ясування відомостей про нього, обставини крадіжки й затримання на місці злочину;
- 4) допит осіб, які виявили й затримали на місці злочину злочинця, а також свідків-очевидців про обставини злочину;
- 5) огляд місця крадіжки з метою з'ясування обстановки події, виявлення слідів злочину й речових доказів;
- 6) одночасні допити між раніше допитаними особами, якщо в їх показаннях є істотні протиріччя;
- 7) обшук за місцем проживання підозрюваного з метою виявлення культурних цінностей, викрадених в інших місцях, інших предметів і документів, які можуть мати значення для провадження; пред'явлення для впізнання потерпілим або свідкам виявленого при обшуку.

Водночас, співробітникам оперативних підрозділів доручається збір відомостей, які характеризують особу підозрюваного, його спосіб життя, а також перевірка за оперативно-розшуковими та криміналістичними обліками його причетності до вчинення інших нерозкритих крадіжок та вчинення інших злочинів.

Друга типова ситуація виникає при вчиненні крадіжки, коли особа злочинця встановлена, однак він втік і переховується.

В цій ситуації дії слідчого та співробітників оперативних підрозділів спрямовуються на збір відомостей, які найбільш повно характеризують особу розшукуваного, виявлення його зв'язків, встановлення місця знаходження злочинця.

При розшуку злочинця, який переховується, висувуються такі версії:

- а) розшукуваний виїхав за межі населеного пункту, де вчинено крадіжку;
- б) розшукуваний переховується у своїх родичів, друзів, знайомих;
- в) розшукуваний перейшов на нелегальне становище й живе за підробленими чи чужими документами.

Доцільним у такій ситуації є проведення таких слідчих дій:

- 1) огляд місця злочину;
- 2) детальний допит потерпілого, очевидців злочину й інших осіб (мешканців будинку, де вчинена крадіжка);
- 3) допит осіб, які можуть повідомити відомості про злочинця і спосіб його життя (родичів, товаришів, знайомих);
- 4) накладення арешту на поштово-телеграфну кореспонденцію;

5) дача письмового доручення співробітникам оперативних підрозділів на проведення розшуку зниклої особи, проведення негласних слідчих (розшукових) дій.

Третя типова ситуація виникає за відсутності відомостей про особу, яка вчинила крадіжку.

На початковому етапі розслідування в цій ситуації є вкрай мало інформації, яку б можна було б використати для розшуку злочинця. Тому, слідчий, насамперед, визначає коло осіб, серед яких варто вести пошук злочинця, з цією метою висуваються *такі версії*:

а) особа, раніше суджена за незаконні заволодіння цінностями чи інші подібні злочини;

б) особа раніше вчиняла крадіжки таким же способом;

в) злочинець є неповнолітнім;

г) особа не має постійного місця проживання й роботи;

д) особа належить до знайомих потерпілого або осіб, які раніше працювала в приміщенні з якого вчинено крадіжку.

Висуваючи такі версії, слідчому варто враховувати спосіб крадіжки, місце, час, викрадені цінності та інші предмети злочинного посягання, також й інші обставини.

З урахуванням цього можуть бути висунуті такі версії:

а) крадіжку вчинено однією особою чи групою осіб;

б) крадіжку вчинено особою, яка володіла відомостями про потерпілого і наявні в нього цінності (особа з найближчого оточення потерпілого, знайомий колекціонер, працівник музею);

в) крадіжка вчинена особою, яка не має безпосереднього відношення до потерпілого, але за участю осіб (при сприянні, за наведенням), які знають потерпілого;

г) крадіжку вчинив злочинець який не знає потерпілого й не пов'язаний з його оточенням.

З метою вирішення даної ситуації доцільно провести такі слідчі дії та оперативно-розшукові заходи:

1) огляд місця події;

2) допит потерпілого або особи, яка заявила про злочин;

3) виявлення і допит свідків;

4) пред'явлення особам, які бачили злочинця, фотоколекцій із зображеннями осіб, які перебувають на обліку в органах внутрішніх справ;

5) призначення при крадіжці цінностей з підприємства (магазину) інвентаризації цінностей з метою з'ясування обсягів викраденого;

6) призначення за результатами огляду місця події судових експертиз;

7) доручити спеціалістам складання суб'єктивного портрета особи, яка вчинила крадіжку, в разі якщо злочинця хтось бачив; перевірити особу за оперативно-розшуковими і криміналістичними обліками;

9) дати доручення співробітникам оперативних підрозділів на встановлення особи, яка вчинила крадіжку, включаючи організацію пошуку злочинця за прикметами викрадених цінностей.

Залежно від характеру й обставин крадіжки, результатів початкових слідчих та негласних слідчих дій і оперативно-розшукових заходів, можуть висуватися більш конкретні версії про особу злочинця та інших причетних до злочину осіб.

4. Особливості проведення окремих слідчих дій

Огляд місця події під час розслідування крадіжок є однією з найбільш інформативних слідчих дій. Результати огляду дозволяють вирішити питання щодо відкриття кримінального провадження, побудувати версії та скласти план їх перевірки. До виїзду на місце події необхідно забезпечити його охорону з тим, щоб обстановка крадіжки залишилась недоторканою, потім визначити, хто повинен взяти участь в огляді (поняті, криміналіст, кінолог, оперуповноважений, службові й матеріально відповідальні особи, потерпілі, свідки-очевидці та ін.) Визначивши учасників огляду та його межі, здійснюють фотографування місця події. При детальному огляді першочергово обстежують місце проникнення злочинця до майна: двері, вікна, балкони, димоходи, дахи, стелі, підлоги, засувні пристрої, їх розміщення і стан.

Сліди рук необхідно шукати, керуючись версією про дії злочинця: на засувних пристроях, вікнах, дверях, пакувальних матеріалах, пляшках, склі балконів, касових апаратах, сейфах, посуді та інших предметах. Сліди знарядь злому можуть залишитись на замках, петлях дверей, накладках та інших частинах вікон і дверей, а також навколо них. З метою виявлення слідів ніг і транспортних засобів оглядаються припустимі шляхи зникнення злочинців. Особливо уважно оглядаються предмети з явними слідами злочину (відкриті та пошкоджені шафи, ящики і кришки письмових столів, шкатулки, предмети пакування). Під час огляду встановлюється також наявність у потерпілого технічних паспортів, фабричних ярликів, етикеток, товарних чеків, пакувальних матеріалів від викрадених предметів, зразків тканини, з якої виготовлені викрадені носильні речі, оббиття салону або чохли сидінь викраденої автомашини тощо.

Для організації розшуку і виявлення злочинця звертається увага на пошук і вилучення мікрослідів, залишених ним на місці події. Це можуть бути частинки бруду, фарби, пилу, крові, волокна рукавичок, одягу та ін. Іноді з метою утруднити розслідування злочинці посипають підлогу тютюном, молотим перцем, поливають одеколоном, бензином, сумішшю на ефірній або ацетоновій основі. Частинки тютюну, перцю, інших мікрослідів, а також предмети із запахом вилучаються і ретельно пакуються. Під час огляду місця події у даній категорії кримінальних проваджень виявляються і фіксуються негативні обставини, що вказують на можливе інсценування крадіжки, а також встановлюються такі фактичні дані:

- а) хто здійснив крадіжку, скільки осіб брало участь у реалізації злочинного наміру, їхні прикмети;
- б) шляхи підходу до місця крадіжки і його залишення, транспортний засіб, використаний злочинцем;

в) чим і як давно здійснено злам, чи був зломщик достатньо досвідчений, які його фізична сила і звички, тривалість крадіжки, сліди злочинця і його дії на місці крадіжки, а також сліди, що могли залишитися на самому злочинцеві, його одязі, знаряддях злочину (частинки певної породи дерева, сліди сажі, масла, штукатурки, фарби тощо);

г) предмети крадіжки, а також способи їх винесення, вивезення, схову.

Допит потерпілих (при крадіжці особистого майна) та свідків із числа матеріально відповідальних осіб і керівників об'єкта має на меті встановити певні обставини.

I. За фактами крадіжки державного майна:

1) що викрадено, які родові та індивідуальні ознаки викрадених предметів (найменування, призначення, місце і час виготовлення, матеріал, клейма, товарні знаки, упаковка та ін.); чи залишилися предмети більш цінні, ніж викрадені;

2) час вчинення і виявлення крадіжки;

3) коли востаннє здійснювалася перевірка наявності товарно-матеріальних цінностей;

4) який режим роботи підприємства; хто має доступ до сховищ, як вони охороняються, чи перевіряється приміщення перед закінченням роботи, чи не було відхилень від розпорядку роботи у день крадіжки; якщо були, то які і за чією вказівкою, хто міг знати про ці відхилення;

5) чи не з'являлися перед крадіжкою підозрілі особи; якщо так, то чим вони цікавилися і які їхні прикмети;

6) чи є на підприємстві охоронна сигналізація, як вона працює, її стан після крадіжки; чи є сторожова охорона, хто саме охороняв об'єкт у день крадіжки;

7) чи було звільнено кого-небудь перед крадіжкою з підприємства, за що, коли саме, як характеризуються ці особи, їхнє місцезнаходження у даний час;

8) чи були раніше на даному підприємстві крадіжки або замаху на крадіжки, про які не повідомлялося в міліцію; як вони вчинялися, що саме і за яких обставин злочинець крав або намагався вкрати;

9) що сприяло вчиненню крадіжки (недоліки в роботі підприємства, організації охорони, упущення в доборі кадрів та ін.).

Якщо під час огляду або з інших підстав виникла версія про інсценування крадіжки матеріально відповідальною особою з метою приховати факт крадіжки, при допиті додатково слід з'ясувати: де знаходилась ця особа і чим займалася в період крадіжки; як давно працює на цьому підприємстві; які зауваження були по роботі, чи були недостачі товарно-матеріальних цінностей, причини їх виникнення, ким вони виявлені, яких заходів було вжито для відшкодування шкоди; чи підозрює кого-небудь допитуваний у вчиненні крадіжки, на якій підставі. У цьому випадку в обов'язковому порядку призначається інвентаризація.

II. За фактами крадіжки особистого майна громадян:

1) що саме викрадено, ознаки викраденого (паспорти, товарні чеки,

фотографії цих речей), чи залишились у потерпілого речі, аналогічні викраденим;

2) де знаходилися викрадені речі, хто знав про їх існування і місцезнаходження;

3) час виявлення і вчинення крадіжки, за яких обставин вона вчинена;

4) які умови полегшили вчинення крадіжки і хто міг знати про ці сприятливі умови;

5) кого потерпілий підозрює у вчиненні крадіжки;

6) хто із сторонніх осіб був перед крадіжкою у нього в квартирі (будинку) і виявив інтерес до його майна.

Допитом свідків-очевидців встановлюються дані про зовнішні прикмети підозрюваного, час і спосіб вчинення крадіжки, про сліди або предмети, які залишили злочинці на місці злочину, викрадені предмети та їхні індивідуальні особливості, про напрям, в якому зникли злочинці, транспортні засоби та ін. Сусіди можуть дати показання про час вчинення крадіжки, підозрюваних та їхні прикмети, про обставини, за яких була виявлена крадіжка, про осіб, які заходили в квартиру або з'являлися поблизу будинку напередодні крадіжки.

Допитуючи осіб, які затримали злочинця на місці злочину, слід встановити, за яких обставин вони його помітили, що навело їх на думку про вчинення ним крадіжки, які дії вжиті ними для затримання, як повадився затриманий (чи виявляв опір, чи намагався втекти, позбутися викраденого майна), чи не було у нього співучасників.

Працівники комісійних магазинів, ломбардів можуть повідомити прикмети зовнішності осіб, які здали речі з числа викрадених. Допитуючи сторожів, слід з'ясувати час, коли вони заступили на зміну, місцеперебування під час, коли вони чергування, у тому числі в період вчинення крадіжки, коли і ким вона виявлена, чи не відлучалися вони з поста, коли і куди саме.

Допит підозрюваного проводиться після затримання, обшуку особи і освідування (у тих випадках, коли є підстави припустити, що злочинець, учиняючи крадіжку, міг отримати пошкодження на тілі), обшуку за місцем проживання. Слід запропонувати допитуваному розповісти про факт крадіжки, пояснити, коли, у зв'язку з чим виник намір учинити крадіжку, чи була здійснена підготовка до неї, хто сприяв крадіжці або знав про неї, як учинена крадіжка, чи використовувалися технічні засоби і які саме, що викрадено, де сховано викрадене, а якщо продано, то через кого, де, на яку суму, чи витрачені ці гроші, чи були співники, хто саме, їх місцезнаходження. Об'єктивність показань підозрюваного підтверджується результатами пред'явлення для впізнання (осіб, речей, знарядь злочину), слідчого експерименту.

Призначення судових експертиз. Під час розслідування крадіжок експертизи можуть поділятися на дві групи:

1) ті, що призначаються для ідентифікації злочинця, знарядь злочину, взуття, транспортних засобів (або їх частин), дослідження способу подолання перешкод, укриття сховищ;

2) ті, що призначаються для дослідження викраденого майна.

До першої групи належать, наприклад, дактилоскопічна, судово-медична, трасологічна експертизи (у тому числі встановлення цілого за частинами), експертиза слідів нашарування та ін.; до другої — товарознавча, хімічна і біологічна експертизи та інші.